VIENYBĖ

LITHUANIAN DAILY

Kad visi Amerikoje gimusieji lietuviai nors kartą ar[illegible]ytų Lietuvą. Tik tada ją pažinsim, pamilsime ir jau nieku[illegible] nuo jos nenutolsime. — Steponavičius, Pirmyn choro ved[illegible]

New York Public Library 470 Fifth Ave. THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY JUL 30 1938

LII. METAI. 174 (466) N. Telephone: EVergreen 7-7840 BROOKLYN, NEW YORK, ŠEŠTADIENIS, 1938 M., LIEPOS-JULY 30 D. KAINA 3 CENTAI

DABAR

Gerai kovoja
Daugiau talkos
Saulei 50 metų
Išsisukinėja

JUOZAS TYSLIAVA

Ispanijos vidaus karo pabaigos dar nematyti. Vėliausias vyriausybininkų puolimas, kurio negalima nepavadinti sėkmingu, parodo, kad tiek Katalonijos pusėje, tiek Valencijos ir Madrido teritorijoje ispanų jėgos dar nenusilpusios ir kad abi armijos dar gali ilgai laikytis.

Didžiausias vyriausybininkų sunkumas, žinoma, yra tas, kad jie perkirsti į dvi dalis, ir kad ginklų pirkimas gana apsunkintas, tuo tarpu, kai generolui Franco ne tik ginklais, bet ir žmonėmis padeda Italija ir Vokietija.

Tiesa, vyriausybininkai daugiau pralaimi, negu laimi. Net ir užimtos teritorijos jie neįstengia išlaikyti. Taip buvo su Terueliu, taip dabar atsitiko su Gandesa, kurią jie šiomis dienomis buvo bepaimą. Jeigu ta nacionalistų rytinio fronto bazė būtų patekusi į vyriausybininkų rankas, tai gen. Franco padėtis Vidužemio jūrų kylyje būtų buvusi labai apsunkinta.

Kaip ten nebūtų, bet matyti, kad vyriausybininkų jėgos dar neišsekusios. Jie kovoja, kaip didvyriai.

Vienybės skaitytojai, be abejonės, jau žino, kad rugpiūčio 14 dieną bus mūsų dienraščio metinis piknikas Klasčiaus parke, Maspeth, L. I.

Sakoma, kad žmogus, sulaukęs penkiasdešimts metų amžiaus, jau rečiau skaito savo metus. Panašiai ir Vienybė, antroje savo amžiaus pusėje atgimusi dienraščiu. Vienybė neskaitė tos eilės praeitų metų, kurie ją atvedė iki auksinio jubiliejaus. Bet Vienybei ir jos skaitytojams labai svarbūs šie dienraščio metai.

Kodėl aš čia sugretinu pikniką su dienraščio metais? Dėl to, kad šiandien Vienybei reikalinga žymiai didesnė parama, negu pirmiau. Ir jeigu Vienybė įrodė, kad ji galį tesėti savo žodį, gali eiti kasdien, tai skaitytojų pareiga taip pat jai ateiti į talką.

Nereikia pamiršti, kad ekonominį sunkmetį greičiausiai pajaučia spauda. O Vienybė pradėjo eiti kasdien sunkiais depresijos laikais. Ir jeigu Vienybė iki šiol išsilaikė, tai reiškia, kad ji galės laikytis ir toliau. Tik visi iš vieno. Tik daugiau talkos, broliškumo.

Kalbant apie VIENYBĖS metus, tenka atsiminti ir kitas Amerikos lietuvių laikraštis, šiomis dienomis sulaukęs auksinio jubiliejaus. Tai SAULĖ, kurią 1888 metais įsteigė pirmasis VIENYBĖS (Lietuvninkų) redaktorius D. T. Bačkauskas. Dabartinis SAULĖS redaktorius, D. T. Bačkausko sūnus Pranas, kuris tą laikraštį redaguoja netoli 30 metų, jubiliejiniame numeryje taip sako:

"Saule savo keliu eis ir toliaus ir stengsis kiek iszgalesime palaikyti laikraszti toj paczioj dvasioj kokioj ja paliko neatgailetinas buvusis jos uždetojas Daminikas Tamoszius Boczkauskas. Su Dievo pagialba ir gerbiamuju skaitytoju paremimu, stengsimes dabar varyti toliaus, nedarant laikraszczio partyviszkos pakraipos vien paszvensdami ji tarnavimui visuomenes reikalais taip, kaip lyg sziol ji tarnavo".

SAULĖ tik dviem metais jaunesnė, negu mūsų laikraštis. Todėl tegu bus man leista šios "vyresnėsės sesers", VIENYBĖS, vardu pasveikinti SAULĘ, taip pat laimingai sulaukusią savo auksinio jubiliejaus.

Juokas ima, pasiskaičius AMERIKOS pastabą, kurioje sakoma:

"...Norėtumėm, kad p. Tysliava paskelbtų vardus lietuvių amerikiečių organizaciju, kurios nusiuntusios Ginklų Fondui tuos tūkstančius dolerių".

Argi AMERIKOS redaktorius dar nežino to jau visiems gerai žinomo fakto, kad, pavyzdžiui, Vilniaus Vadavimo Sąjungos skyriai Amerikoje kasmet siunčia pinigus Lietuvos ginklavimosi reikalams. Jis, rodos, taip pat turėtų žinoti, kad tik per vieną Generalinį Konsulatą New Yorke Lietuvos ginklų fondui pasiųsta kelisyk daugiau, negu "K. Federacijos atstovai Lietuvoje įteikė". O kur šiaip įvairios Amerikos lietuvių draugijos, grupės ir net pavieniai asmenys, kurių vardai nuolatos skelbiami LIETUVOS AIDE? Pro visų tų aukotojų masę, deja, Katalikų Federacijos nė nematyti.

Veltui p. Laučka bando išsisukinėti, prašydamas nurodyti "vardus".

NUO 1930 METŲ PRIVAČIOS SKOLOS SUMAŽĖJO 28 BILIJONAIS DOLERIŲ

Žemės ūkio sekretorius nuorodo demokratų vyriausybės nuopelnus kraštui ir ypač ūkininkams

DES MOINES, Iowa, liepos 29 d. — Jungtinių Valstybių žemės ūkio sekretorius (ministras) Wallace'as šios valstybės demokratų suvažiavime kritikavo respublikonus ir nurodė demokratų vyriausybės nuopelnus kraštui, darbininkams ir ypač ūkininkams.

Jungtinių Valstybių žemės ūkio sekretorius Henry A. Wallace.

Jis pasakė, kad respublikonų vyriausybė privedė ūkininkus prie bankroto ir žemės ūkių praradimo, o demokratams valdant ūkininkų pajamos padidėjo dvigubai, palyginus su 1932 metais.

Wallace'as pareiškė, kad demokratų vyriausybė tarnauja visam kraštui ir ypač tenkina ūkininkų, darbininkų ir smulkiųjų prekybininkų reikalus. Nuo 1923 ligi 1929 metų federalinės vyriausybės skola 5,500 milijonų dolerių buvo padidinta 6,2 bilijonais dolerių. Didelė tos skolos dalis teko atskiroms valstybėms, miestams ir apskričiams. Per paskutinius 7 etus savivaldybės skola nepadidėjo.

Šiandien privačių skolų yra dvylika bilijonų mažiau kaip 1932 metais ir 28 bilijonais mažiau kaip 1930 metais.

Kapitalistinėje civilizacijoje (tokioje, kaip Amerikos) negali būti gerbūvio, nepadidinus valdžios skolų. Tuo būdu išsigelbėta ir nelaimės ir milijonai šeimų įstengia savo išlaidas suvesti su pajamomis.

Wallace'as pabrėžė, kad visuomenė klausia, kada bus sustabdytos išlaidos viešiesiems darbams, WPA ir žemės ūkiui. Jis atsakė: tuomet, kai privatus kapitalas pasitenkins bent trimis bilijonais dolerių pelno, kai visi galintieji dirbti gaus darbo ir kai ūkininkai galės savo produktus pardavinėti taip, kad gautų bent 85% visų krašto pajamų.

DAUGĖJA NUSIKALTIMAI AMERIKOJE

INDIANOPOLIS, liepos 27 d. — American Bar Association tam tikras komitetas skelbia, kad vienas asmuo iš kas 27 gyventojų Jungtinėse Valstybėse yra kriminalinis nusikaltėlis.

Dabar Jungtinėse Valstybėse yra iš viso apie 200,000 profesinių kriminalinių piktadarių (žmogžudžių, plėšikų). Beveik kiekvienas iš jų prieš savo mirties bausmę nužudo žmogų.

Žmogžudystė ir plėšikavimas 1937 metais čia padidėjo net 6,2%, palyginus su 1936 metais.

Tuo būdu kas 22 sekundas Jungtinėse Valstybėse įvyksta stambesnis kriminalinis nusikaltimas.

Iždo sekretorius. — Jungtinių Valstybių iždo sekretorius Henry Morgenthau, kuris šiomis dienomis tariasi su Anglijos ir Prancūzijos vyriausybe dėl skolų mokėjimo Amerikai.

—Kauno valstybinė amatų mokykla, Tautinės Olimpijados proga, atidarė didelę savo dirbinių parodą. Parodoje išstatyta apie 2,000 eksponatų.

Pabėgęs sovietų generolas. — Japonų spaudos atstovai klausinėja į Japoniją atbėgusį Sovietų Sąjungos generolą Henriką Lučkovą, kuris išvengė sušaudymo ir išdavė daug paslapčių iš sovietų gyvenimo. Sovietų slaptoji policija dabar persekioja visus Lučkovo bendradarbius ir draugus.

ANGLAI PLANUOJA SUDARYTI NAUJĄ SUDETŲ VOKIEČIŲ VALSTYBĘ

Tos autonominės valstybės saugumą turėtų užtikrinti susitarę anglai, prancūzai, italai ir vokiečiai

LONDONAS, liepos 29 d. — Šiomis dienomis į Londoną turi atvykti Vokietijos konclerio Adolfo Hitlerio asmens adjutantas kapitonas Wiedemann'as, kuris ves derybas su anglų vyriausybe.

Anglijos užsienių reikalų ministras Halifax'as atstovų rūmuose pareiškė, kad Anglija ir Vokietija siekia susitarimo ir draugiškos sutarties sudarymo. Pagal tą sutartį bus išspręstas Čekoslovakijos-Vokietijos ginčas.

Halifax'as pareiškė, kad Čekoslovakijos vyriausybė ir sudetų vokiečių vadai pritarė anglo Runciman'o paskyrimui tarpininkauti tarp abiejų pusių.

Kapitonas Wiedemann'as turi atvežti Hitlerio atsakymą bei slaptą pasiūlymą čekų-vokiečių ginčui išspręsti.

Kalbama, kad anglų ministras pirmininkas Chamberlain'as yra sudaręs planą, kuriuo manoma įsteigti autonominė sudetų valstybė ar provincija, kurios saugumas bus užtikrintas pagal bendrą Anglijos, Prancūzijos, Italijos ir Vokietijos sutartį, kurios siekiama.

Wiedemann'as taip pat pareikš Hitlerio nusistatymą dėl šių keturių didžiųjų valstybių susitarimo.

Atrodo, kad anglai ir vokiečiai pirmiausia turį susitarti dėl Čekoslovakijos ir sudetų.

Lietuviški — "sandvičiai"

KAUNAS. — "Maisto" vadovybė pasikvietė Kauno dienraščių atstovus ir painformavo apie naują savo išradimą: užkandinį.

Kas yra tas užkandinis? "Maistas" taip pradeda vadinti "sandvičius". "Maisto" gaminamą užkandinį sudaro plona duonos riekutė, aptepta sviestu ir apdėta tam reikalui parengtomis daržovėmis, grybais, žuvimis, įkromis, sūriu, dešra ir kt. skanėstais. Jų pasirinkimas yra gana didelis — net apie 60 rūšių. Be užkandinių bus sunku išsiversti arbatėlėse, alučiuose, šeimos šventėse ir t.t.

Užkandiniai labai pigūs ir jų pareikalavimas jau dabar yra labai didelis. Jiems gaminti "Maistas" išsikvietė iš Danijos vieną specialistą.

Ta pačia proga "Maisto" pirm. agr. Tallat Kelpša painformavo ir apie kitus b-vės reikalus ir aprodė naujas statybas, kurios vyksta pilnu tempu.

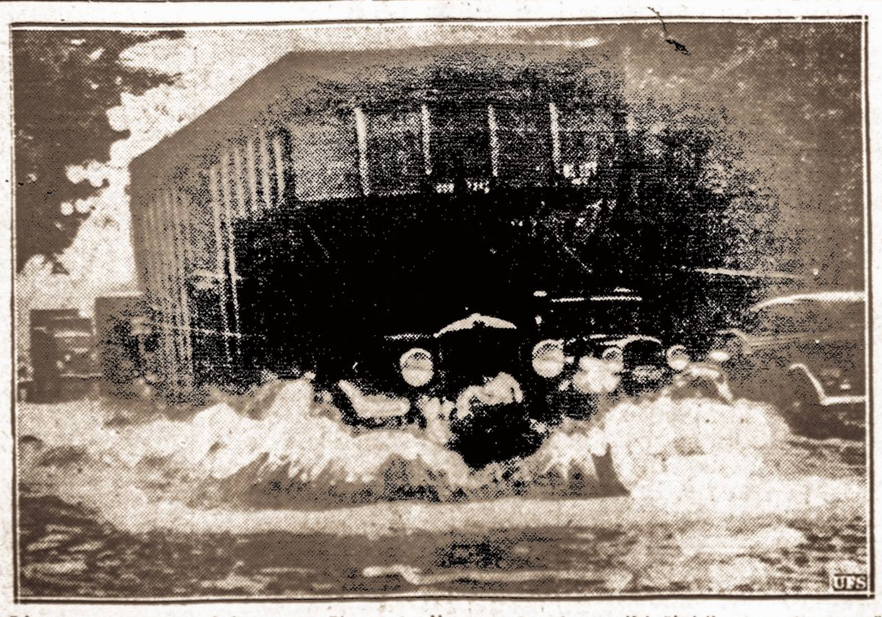

Liepos mėnesio atminimas. — Šių metų liepos mėnesį amerikiečiai ilgai atmins, nes šį mėnesį daugiausia lijo, kaitino ir buvo labai tvankus oras. 8 dienų liūtis daugelį kelių ir tiltų suardė. Šis vaizdas rodo, kas atsitiko Bostone, Charles Str.

GENEROLAS FRANKAS TIKI ISPANŲ VISUOMENĖS PRITARIMU JO ŽYGIUI

Jis nori paskelbti balsavimus, atsiklausiant, kokios santvarkos visuomenė pageidauja ateityje

PARYŽIUS, liepos 29 d. — Iš frankistų vyriausybės sluoksnių praneša, kad generolas F. Frankas mano paskelbti savo valdomoje Ispanijoje balsavimus (plebiscitą), kad pasaulis galėtų patirti, ar frankistų valdomoje Ispanijoje gyventojai yra patenkinti tautine ispanų vyriausybe.

Frankistai ligi šiol girdi, kad kad kituose kraštuose daugelis vis dar žiūri į frankistus kaip į sukilėlius, kurie nieko neatsiklausę įvedė savo diktatūrą. Gyventojų balsavimai geriausiai parodys, kad ispanų visuomenė patenkinta frankistų laimėjimu ir pritaria tautinei vyriausybei.

Per tuos balsavimus taip pat bus atsiklausta gyventojų, kokios valdžios jie pageidauja: monarchijos, respublikos ar tautinės korporacinės valstybės. Generolas Frankas taip pat mano atsiklausti visuomenės nusistatymo dėl bažnyčios ir privačios nuosavybės, ypač žemės reikalu.

Praneša, kad generolo Franko šalininkai ir patarėjai su džiaugsmu sutiko tokį sumanymą. Jie mano, kad tokie balsavimai (referendumas) daug patarnaus ir frankistų propagandai, nes rodys, kad visuomenė remia tautinę vyriausybę.

Tik dėl vieno dalyko frankistai abejoja: dėl ispanų liaudies tamsumo. Neaišku, kaip ši ispanų visuomenės dalis yra nusistačiusi.

VĖLIAUSIOS PASAULINĖS ŽINIOS

LONDONAS. Krašto apsaugos ministerija keičia senas anglų karo tradicijas. Ligi šiol karininkais galėdavo tapti tik privilegijuoti asmenys. Dabar į karo mokyklas galės stoti jaunuoliai iš plačiosios visuomenės, nes panaikinta daug ankstyvesniu suvaržymų. Taip pat kiek padidintas altyginimas karininkams.

MASKVA. Diktatoriaus Stalino įsakymu vėl pradėta atkakli ir negailestinga kova prieš trockininkus, bucharininkus ir "kitokius šnipus ir išdavikus".

Pabėgusio į Japoniją generolo Liuškovo padėjėjai generolai Levantovskis ir Galletas sušaudyti, o kitas jo bendradarbis generolas Riabinas nusižudė.

HENDAYE. Frankistų kariuomenė sulaikė vyriausybininkų puolimą ties Ebro upe. Vyriausybininkams persikėlus per upę, frankistų lėktuvai sunaikino pontoninius tiltus. Smarkios kautynės eina ties Gandesa. Frankistai kelia čion daugiau kariuomenės iš Aragonų. Jie nuėjo į priekį žemiau Salados kalno, Valencijos provincijoje.

HANKOVAS. Japonų kariuomenė dar neišaiškintu būdu atsirado Hupeh'o provincijoje ir puola Hwankmejų, kuris yra 100 mylių atstu nuo laikinosios kinų sostinės Hankovo. Japonai stiprina Peipingo ir Tientsinio apsaugą, bijodami partizanų puolimų.

MIUNCHENAS. Vokietijos kancleris Hitleris priėmė buvusį Prancūzijos karo aviacijos viršininką generolą Dorei ir pareiškė jam, kad vokiečiai nesirengia pulti Prancūziją.

WASHINGTON, D. C. Prekybos departamentas praneša, kad atskirų asmenų pelno mokesčio už šių metų pirmą pusmetį gauta 30,630 milijonų dolerių, t. y., aštuoniais nuošimčiais mažiau negu pernai per tą laikotarpį. Tuo būdu šiemet valdžia tikisi gauti tokių mokesčių ligi 60 bilijonų dol.

VARŠUVA. Lenkijos vyriausybė mano pagerinti ūkininkų reikalus, kad nepasikartotų pernykščiai streikai ir kova. Taip pat pažadėta dovanoti bausmė buvusiam ministrui pirmininkui W. Witos'ui, kuris nori grįžti ir toliau vadovauti ūkininkams.

Lenkijos vyriausybė pasiuntė Čekoslovakijai protestą dėl komunistų veiksmą prieš lenkus. Proteste priminta, kad 1920 metais, kuomet lenkai kovojo prieš raudonąją kariuomenę, čekai atsisakė leist per Čekoslovakiją pervežti ginklus, siunčiamus į Lenkiją.

BERLYNAS. Vokietijoj (įskaitant ir Austriją) dabar gyvena apie 300,000 žydų. Jie nori susiroganizuoti į vieną sąjungą ir turėti santykių su Vokietijos vyriausybe.

Skris daugiau meteorų

NEW YORKAS, liepos 29 d. — Šiomis dienomis pro mūsų žemės rutulį praskrido meteoras, kurį matė daugelis Ilgosios Salos (Long Island) gyventojų.

Astronomai sako, kad rugpiūčio 10—12 dienomis daugiau meteorų skris. Jie bus kiek mažesni, kaip šiomis dienomis matytasis.

Nežiūrint to, vienas tokis meteoras nukritęs į bet kurį miestą galėtų užmušti tūkstančius žmonių.

— Kaune išėjo iš spaudos lietuvių poezijos antologija (rinkinys) esperanto kalba. Pavadinta "El Litovo Poezio". Antologijoje įdėta visų įžymesniųjų poetų kūrinių.

Valst. Prezidentas dovanojo 6 mt. bausmę

KAUNAS. — Ūkininkas A. Bukauskas kariuomenės teismo buvo nubaustas 6 metus kalėjimo.

Jis buvo nubaustas už 1935 metų Suvalkijoje priešvalstybinę veiklą.

Bukauskas kreipėsi į Valstybės Prezidentą su malonės prašymu bausmę jam dovanoti.

Prezidentas Bukausko malonės prašymą patenkino, ir jis iš kalėjimo paleistas.

ORAS

Numatoma: giedra.

Saulė teka 5:48, leidžiasi 8:16. Dienos ilgis 14 val. 28 min.

TRIJŲ AMERIKOS LIETUVIŲ ĮSPŪDŽIAI LIETUVOJE

Ką jie pasakė vieno žymaus dienraščio bandradarbiui

Tris Amerikos lietuvius, nuvykusius į Lietuvą, pasitiko vieno Lietuvos laikraščio bendradarbis, kuriam pasisekė iš jų iškosti šitokias mintis:

Labai dulkėti keliai

— Lietuvoje labai sveikas oras, geras ir pigus maistas, — pasakoja vienas amerikietis; — bet kai tik keliu pravažiuoja automobilis, tai tas sveikas oras ir maistas pasidaro be reikšmės. Žmones, kurie važiuoja arkliais arba eina pėsti ,turi sugerti visokias bakterijas ir dulkes. Reikėtų rimtai susirūpinti vieškelių meksfaltavimu. Kai kas sako, kad meksfaltą arkliai išspardo pasagomis. Bet nuo to galima apsisaugoti kaustant arklius guminėmis pasagomis, kaip tas daroma Amerikoje. Pagaliau juk svarbiau sveikata žmonių, negu arklių pasagų brangumas. Žodžiu, reikia rasti kokių nors priemonių, kad Lietuvos keliai nedulkėtų, o kaip tatai padaryti — įvairūs inžinieriai turi daug priemonių.

Reikia pagelžkelėmis ir paplentėmis gražių namų

Labai negražų vaizdą užsieniečiui, o ir pačiam traukiniu važiuojančiam lietuviui daro pakelėse stovinčios sulūžusios ir apgriuvusios sodybos. Visos lūšnos turėtų būti nugriautos, sodybos gražiai sutvarkytos, kad visa Lietuva atrodytų, kaip gražus gėlių darželis. Tas pats yra ir su miestais — Klaipėda ir Kaunu, nekalbant jau apie kitus. Vidurynje namai ir gatvės puošiamos ir gražinamos, miestų pakraščiuose pastebėtina tai, kad lietuvių namai iš gatvės, kur statosi lietuviai, jau gana gražiai atrodo, bet kur gyvena vokiečiai, ten matomas didelis apsileidimas.

Lietuvoje stoka entuziazmo

Trečias amerikietis padarė pastabą, kad Lietuvoje yra didžiausia stoka entuziazmo ir džiaugsmo. Žinant tai, kas buvo ir kas yra Lietuvoje padaryta, o padaryta labai daug — reikėtų daugiau džiaugtis ir didžiuotis nuveiktais darbais. Juk reikia dar daug padaryti. Todėl dar reikia daug dirbti ir greitesniu tempu dirbti.

Tauta pamažu organizuojasi. Jau visur yra vartojama lietuvių kalba. Kai prieš keliolika metų Kaune nebūdavo galima susikalbėti lietuviškai, o apie Klaipėdą nėra nė ką sakyti, tai dabar jau daug daugiau girdėti kalbančių lietuviškai. Klaipėdoje dar kiek mažiau ,tačiau Kaune jau nebėra tų krautuvių, kur negalėtum susikalbėti lietuviškai, ko anks čiau visiškai nebūdavo.

Lietuvoje mokyklos labai gražiai sutvarkytos. Ypatingai puikios naujai pastatytos. Tačiau teko matytį ir tokių mokyklų, kurios šaukte šaukiasi taisomos. Reikėtų suderinti liuksusą su vargu.

Pasikalbėjimas kalbos temomis

— Ar norime, kad svetimieji vadintų ir rašytų "Klaipėda", "Kaunas", "Šiauliai", "Panevėžys", ar norime, kad sakytų ir rašytų "Memel", "Kowno", "Savli", "Ponevėž" ir t.t. — klausia daugiau į filologiją palinkęs vienas iš tų trijų amerikiečių.

— Na, savaime aišku, norime, kad rašytų "Kaunas", "Klaipėda", o ne "Kowno", "Memel", — trumpai ir aiškiai pareiškiau, visai neabejodamas tokio pareiškimo tikrumu.

— Palaukit. Jeigu norime, kad mūsų miestų vardus teisingai ir mūsiškiai rašytų kiti, tai kokią teisę turime vadinti "New York", "Naujorku", Chicago — Čikaga, Paris — Paryžiumi, Berlin — Berlynu, Wien — Viena, Warszawa — Varšuva ir t.t.? Rodos išvada aiški — jei norime, kad kiti mus gerbtų ir vadintų tikraisiais vardais, teikimės būti tiek mandagūs ir jų vietas vadinkime tikrais vietovardžiais ir palengvinsime laikraštį skaitantiems susivokti pasauliniame žemėlapyje.

Įrodymui, kaip rašo "Kaunas" anglai, vokiečiai ir kiti, visi trys amerikiečiai parodė savo užsienų pasus su įvarių atstovybių antspaudomis. Jose iš tikrųjų buvo parodyta ne "Kaunas", bet "Kowno".

Mes visi jų vietovardžių nepakeisime ,o jie visi mūsų pakeis.

Apie mūsų kalbininkus

— Jablonskiui mirus, Lietuvoje atsirado kalbininkų 1001. Ar tas tūkstantis ar vienas turi įsilipti į Jablonskio batus — nežinia. Dabar, atrodo, tarp kalbininkų ir vyksta varžybos, kuris įsilips į Jablonskio batus.

— Pirmiausia, reikia klausti — kas yra kalba? Kalba yra būdas minčiai išreikšti galimai greičiausiai, trumpiausiai ir tiksliausiai. Lietuvių kalbą išlaikė ne kalbininkai, bet kaimo žmonės, kurie lietuviškai ne kalba, bet šneka (kalba tik poterius!). Nė vienas kaimietis nešneka svetimu akcentu, kai inteligentai mėgina užsieinio lietuviui, mokančiam lietuvių kalbą, kalbėti akcentu, kuris atrodo rusiškas, lenkiškas arba kitokios slaviškos ar net aziatiškos įtakos, ko mes, lietuviai, juk nepageidaujame.

Mūsų kalbininkai galvoja, kokius akcentus uždėti, o turėtų galvoti, kaip tuos pačius panaikinti. Jeigu jie to siektų, tai prieitų išvados naudoti dvi raides vieton akcentuotų raidžių, pasekant suomius, estus ir pan. (Pav. ą — aa; ū ir ų —uu; į, y — ii). Tada mūsų spaustuvės, rašomųjų mašinėlių vartotojai sutaupytų daug milijonų litų ir daug energijos, o savo spaudos darbus ne tik Lietuva, o ypatingai užsieniečiai, galėtų parodyti pačiomis moderniškiausiomis raidėmis, ką tik išleistomis iš liejyklų ir moderniškiausiu būdu galėtų atlikti visokius spaudos darbus.

Juk negaminame nei spaustuvių raidžių, nei rašomųjų mašinėlių, turime pritaikinti jas prie savęs. Naudojame anglų, amerikiečių rašomąsias mašinėles, kurios yra visai kitaip sudėtos. Tai labai brangios išlaidos ir reikia daug darbo, kol tas mašinėles pritaikome lietuviškai rašybai.

Jeigu norime viską traukti ant savo kurpalio ir norime susiartinti su visais pasaulio lietuviais, turime pirmiausia, prastinti ir trumpinti rašybą. Jei tas bus padaryta, tada greičiau susieisim, o jeigu ieškosim tik formalybių, tada galėsime atsiekti arba formalybių arba rezultatų, o mums juk svarbu atsiekti rezultatų.

(Tęsinys 3 pusl.)

VIENYBĖ
Established 1886
LITHUANIAN DAILY UNITY
Oldest Lithuanian Newspaper
193 Grand St., Brooklyn, N. Y.
Telephone: EVergreen 7-7840
Published daily except Sundays and Holidays by
Lithuanian Press Corp., Inc.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, N. Y. Under the Act of March 3, 1879

Advertising rates on application

PRENUMERATA

Brooklyne ir užsieniuose:

Metams	$7.00
Pusei metų	$3.75
Trims mėnesiams	$2.00
Vienam mėn.	$0.90
Vienam mėnesiui	$0.75

Redakcijai siunčiami straipsniai turi būti parašyti tik vienoje lakšto pusėje su

Jungtinėse Valstybėse ir Kanadoje

Metams	$5.00
Pusei metų	$2.75
Trims mėnesiams	$1.65

autoriaus pavarde ir adresu.
Nesunaudoti rankraščiai nesaugojami
Visais reikalais adresuokite:
Lithuanian Press Corporation
193 Grand St., Brooklyn, N. Y.

A. S. Trečiokas — Prezidentas.
J. Smitrus — Vedėjas.
J. Tysliava — Redaktorius.

LIETUVIŠKI MOTYVAI LENKŲ LITERATŪROJE

Tokiu pavadinimu Warszawski Dziennik Narodowy atspaudė straipsnį, kuriame rašoma, kad Mickevičius pasisakęs, kad jam lietuviškas dangus buvęs daug gražesnis už Italijos padangę, lietuviškų miškų šlamėjimas buvęs daug malonesnis už pietų giesmes. Jis nuolat ilgėjęsis Lietuvos, į kurią jis kreipdavęsis šiais žodžiais:

"Lietuva, tėvyne mano! Tu esi kaip sveikata..."

Girdi, Mickevičius pažinęs gerai ne tik Lietuvos gamtą, bet taip pat ir lietuvius, jų dainas, papročius.

Tik geras Lietuvos žinovas galėjęs sukurt "Poną Tadą." "Vėlines" ir lietuvių dainas, kaip pav. "Eik tetušėli."

Ne tik Mickevičius domėjęsis lietuviškais motyvais. Daugelis kitų žinomų lenkų rašytojų ėmęsi siužetus iš lietuvių gyvenimo, sėmęsi įkvėpimo iš lietuvių legendų, papročių ir iš praeities.

Labai charakteringas esąs Vinco Pol'io eilėraštis apie lietuvius. Jau vien iš turinio galima esą spręsti, kokių didelių simpatijų jautę lenkų romantikai lietuviams.

Toks esąs trumpas Vinco Pol'io eilėraščių turinys:

"Pažvelgus į lietuvį, pradeda širdį sopėti. Norėtum paklausti jo, kas jam yra? Bet lietuvis neišplepės! Jo siela yra užgrūdinta. Lietuviai ramūs, užsidarę, jautrūs, kaip sakoma, vėjo vėtyti ir mėtyti.

Būsi su juo nuoširdus, tirps kaip vaškas! Bet jei užgausi jį, tai ir grabe nedovanos ir vistiek savo atsieks! Nors lietuvių šalis neturtinga, bet jie, būdami taupūs, tinkamai gyvena. Be reikalo lietuvis neišmes pinigo rūbams, nes protingas ir apdairus. Namus t inkamai prižiūri ir 'rytojaus diena, nuolat rūpinasi."

Taip pat ir Senkevičius, — rašo toliau straipsnio autorius, —savo garsioje "Trilogijoje" labai gražiai atvaizdavęs lietuvių tipus. Lietuviškų motyvų galima esą rasti ne tik Kraševskio, Mickevičiaus, Senkevičiaus ir Radzevičiūtės kūryboje. — gausus jų esą ir šių laikų žinomosios lenkų lyrikės Illakovičiūtės poezijoje. Girdi, ji žavėjusis ne tik tolimosios praeities didvyriais, bet taip pat ir naujesnių laikų lietuvių herojais, kaip pav. Voldemaru, Darium ir Girėnu.

Lietuva, — baigdamas rašo straipsnio autorius, — turėjusi didelę įtaką lenkų rašytojams. Pašalinus lietuviškus motyvus, lenkų literatūros vainikas netektų labai didelių vertingų niusansų.

G. K.

—Futbolo komitetas nutarė samdyti du užsieniečius treinerius, kurie tinkamiau paruoštų varžyboms Lietuvos futbolininkus, kurie jau šiemet pralaimėjo tris tarpvalstybines rungtynes: latviams 2-0, estams 2-0 ir, vengrams 3-0.

—Nuo liepos mėn. pradžios Kaune, Girstupio (Mickevičiaus) slėny atidarytas zoologijos sodas-žvėrinčius. Sodas atidarytas apie 24 hektarų plotą. Sodas bus nuolat papildomas bei tobulinamas.

Lietuvos-Lenkijos prekybos sutartis bus trumpalaikė

KAUNAS. — Ryšium su Varšuvoje prasidėjusiomis Lietuvos-Lenkijos prekybos derybomis patiriama, kad esą numatyta prekybos sutartį sudaryti tik trumpam laikui, kol kas gal būt tik vienam pusmečiui, arba ilgiausiai metams.

Tai bus tokiems prekybiniams santykiams lyg ir bandomasis laikas, nes su kraštu, su kuriuo iki šiol nebuvo normaliu prekybinių ryšių, sunku susirišti iš anksto ilgesniam laikui, nežinant dar, kaip tie santykiai galės praktiškai vystytis.

— Šių metų liepos 1 dieną Lietuvoje buvo 754 įvairios draugijos, 11 draugijų sąjungų. Draugijos visam krašte turėjo 7,499 padalinius (skyrius, kuopas).

—Klaipėdos Lindenau laivų dirbtuvė gavo užsakymą pastatyti du didelius laivus Hamburgo-Amerikos linijos. Tais laivais bus sustiprintas susisiekimas Panamos linijoje.

Lietuvoje veikia vadinamieji Sveikatos Centrai, kurie rūpinasi motinos ir vaiko globa ir apsauga. Sveikatos Centrai neščioms ir su kūdikiais motinoms nemokamai teikia sveikatos patarimų ir reikalui esant gydymą. Šiame atvaizde viršuje Sveikatos Centrų vadovybė, o apačioje Sveikatos Centrų akušerės ir gailestingosios seselės.

KIBIRKŠTYS

Sandara, pastebėjus, Naujienų pasigyrimą, kad bendrafrontininkai nebuvę kerštingi SLA seime ir davę sandariečiams vietas visose SLA komisijose, sako:

"Jeigu jau bendrafrontininkai mano, jog papildė didelį grieką, suteikdami mums po vieną vietą komisijose, tai nuraminimui jų sąžinės galime pasakyti, jog sandariečiai prie pirmos progos galės pasiųst jums savo rezignacijas iš tų komisijų".

Tai neapgalvotas pasakymas, kurio vykdymo bendrafrontininkai tik ir laukia.

Ne rezignacijų pasiuntimo reikia, bet aktingo bendrafrontininkų veiklos sekimo ir energingo tose komisijose veikimo, kad būtų sulaikytas akiplėšiškas bendrafrontininkų sauvaliavimas.

Išstojimas iš komisijų suteiks bendrafrontininkams visą laisvę šeimininkauti susivienijime, kaip lygiai nepadarys garbės nė patiems sandariečiams.

Spėjus naujam Tėvynės redaktoriui suredaguoti pirmą Tėvynės numerį, Grigaitis tuoj pradėjo jį girti, kaip pelėda savo vaiką, kad jis yra gražiausias iš visų paukščių.

Grigaitis, užkabinęs didelį, dar neužpelnytą pagyrų medalį Jurgelioniui, atsuko savo sunkiąją artileriją į ilgametį Tėvynės darbuotoją Praną Bajorą ir pradėjo į jį šaudyti už tai, kad jis nepagal Grigaičio skonį aprašo Tėvynėje SLA seimo eigą.

Jeigu Bajoras ne pagal Grigaičio skonį aprašo SLA seimo eigą, tai ką veikia Grigaičio patentuotas redaktorius, nematydamas, kaip toki "nekošerni" raštai patenka į Tėvynę.

Tas didžiausias demagogas ir visų bendrafrontininkų demogogų tėvas Grigaitis, išgyręs naująjį Tėvynės redaktorių, kuris iš pirmo numerio padarė Tėvynę įdomiausiu laikraščiu kokio dar iki šiol nebuvo, fanatiškai puola ilgametį Tėvynės ir susivienijimo darbuotoją, kurio rašinys buvo įdėtas tame taip įdomiame naujojo redaktoriaus suredaguotame Tėvynės numeryje. Ar bereikia didesnės keistenybės?

Pradėta akiplėšiškas Bajoro puolimas yra aiškus Grigaičio tikslas išėsti iš Tėvynės pastogės paskutinį jam neapkenčiamą tautininką ir į jo vietą įdėti kokį nors savo klapčiuką, kuris pagal Grigaičio smuiką šoktų bendrafrontininkų kazoką.

Kol tautininkai valdė SLA, tautiški centai eidavo tautiniams reikalams, švietimui, labdarybei, tekdavo ir Vilniaus lietuvių kultūriniams reikalams. Užvaldžius susivienijimą bendrafrontininkams, tautiški centai naudojami politikai, Lietuvos priešams.

Bendrafrontininkams užvaldžius SLA, per du susivienijimo seimus jau ištraukia $800 už kuriuos tie demagogiški "demokratijos" gynėjai turbūt pirks revolverius Lietuvos valdžiai versti.

Vilnis ir Laisvė graudžiai pravirko, kad sumažėjo plaukusios aukos, verkdami, kruvinomis ašaromis prašo skubėti siųsti pagelbą, nes greitai jau bus "kaput".

Jeigu komunistų, atsiprašant, spauda įssilaikė iki šiol iš aukų, kurias tie suniekšėję gaivalai visokiais būdais kaulijo iš vargšų darbininkų, tai tik tautininkų ir sandariečių neveiklumo dėka.

Jeigu tautininkai ir sandariečiai pradės energingiau veikti, jų kalbėtojai pradės lankyti lietuvių kolonijas, skleisti tautinį, kultūrinį susipratimą, tai komunistams ir kitokiems istams ateis dar didesnė sausra.

Taigi, į darbą tautininkų ir sandariečių naujai išrinktosios valdybos. Jeigu jums pavedė tokias atsakomingas vietas, tai stokite į darbą — purenkite tautinę dirvą, sėkite tautinę kultūrinę sėklą. Eilinniai nariai padės jums.

Titnagas

Skaitykit Vienybę

Daugiau Corriganų. — Transatlantinio lakūno Douglas Corrigan pagarbai susirinko ir kiti to paties vardo asmenys. Paveiksle matomas Michael J. Corrigan, žymus Chicagos valdininkas ir kiti, įsteigę "Corriganų draugiją".

LIETUVOJE APTIKTA ĮDOMIŲ ISTORINIŲ RADINIŲ

Vytauto Didžiojo Kultūros Muziejus, be kitų uždavinių, dar rūpinasi istorinių Lietuvos vietovių bei paminklų, tyrimu ir apsauga. Tokių paminklų yra daugybė, ir jie visi bus ištirti tiktai per eilę metų. Betyrinėjant istorines vietoves dažnai aptinkama dalykų, kurie nauja šviesa vaizduoja lietuvių tautos gyvenimą senovės laikais.

Šiemet Kultūros Muziejus jau ištyrė keletą istorinių vietovių.

Josvainių valščiuje Graužiuose, rasta apie 100 senoviškų kapų. Kapuose palaidoti arkliai nebuvo prieš užkasant sudeginti. Taip pat ir žmonės nebuvo kartu užkasami. Ištyrus visą eilę kapų, pavyko nustatyti, kad čia pirmiau buvo kasami į žemę arkliai, ir tik po to, virš jųjų, laidojami sudeginti mirusiųjų palaikai. Šiuose kapuose arklių griaučių rasta gana daug. Griaučiai buvo užtikti duobėse nevienodoje padėtyje. Spėjama, kad kai kurie arkliai buvo laidojami gyvi arba nužudomi, baigiant juos užpilti žemėmis. Beveik visi arklių griaučiai rasti ne vieni, o su papuošalais ir pabalnojimo liekanomis. Ties daugelio arklių viršugalviu rasti papuošalai iš suktos žalvarinės skardos. Taip pat prie arklių galvų rasta įvairių žalvarinių kabučių, grandinėlių, skambučių.. Be to, rasta dar balnų liekanų, kilpų, grandžių, balnų papuošalų, kamanų dalių ir kitų pabalnojimo reikmenų, kartais sidabrinių, o kartais net paauksuotų. Viršuj arklių rasta palaidoti sudeginti žmonių likučiai. Deginimo vietos būta šalia kapinyno. Iš liekanų sprendžiama, kad mirusį sudeginus, jo pelenai būdavo atnešami, supilami į duobutę virš žemėmis apiberto arklio ir taip pat žemėmis apberiami. Žmonių kapuose rasta daug žalvarinių ir sidabrinių papuošalų, kurių žymi dalis apgadinta ugnies. Šios rūšies kapinynas mūsų krašte yra rastas dar tik vienų vienas ir jis dar nėra galutinai ištirtas.

Dubingių apylinkėje pavyko surasti senos pilies liekanas: Istorikai turėjo žinių, kad kažkur apie Dubingius stūksojo Radvilų pilis ir reformatų bažnyčia. Ėjo kalba, kad į tą pilį dažnai užsukdavę paviešėti didieji Lietuvos kunigaikščiai. Tačiau kokia ta pilis buvo ir kur ji stūksojo, niekas nežinojo. Vienas Radvilų, pramintas Ruduoju, buvęs Lietuvos kariuomenės etmonas ir Vilniaus vaivada, buvęs palaidotas tos bažnyčios rūsiuose. Bažnyčia dėl nežinomų priežasčių sugriuvo, o laikas nušlavė nuo žemės paviršiaus ir jos liekanas. Kiek anksčiau toks pat likimas ištiko ir pilį. Nei pilies, nei bažnyčios pėdsakų taip būtų ir nebepavykę susekti, jei ne laimingas atsitikimas. Neseniai Tu rizmo Sąjunga nutarė Dubingiuose, prie Asnejos ežero pastatyti turistams namus. Ėmus ruošti šiems namams vietą, buvo užtikti seni kažkokių pastatų pamatai.

Vytauto Didžiojo Kultūros Muziejaus paminklų apsaugos komisija atvykusi tų pamatų pažiūrėti, nustatė jog tai yra senos pilies liekanos. Truputį vėliau ir kitoje vietoje buvo rasti antri pamatai. Ištyrus juos, aptikta rūsių. Neabejojama, kad šioje vietoje stūksojo minima reformistų bažnyčia. Dabar bereikia tiktai rasti etmono Radvilos karstą.

Pagaliau, daug ką įdomaus žada ir radiniai ties Prienais. Čia, pačioje Nemuno pakrantėje, žemėje, užtikta senų plytų ir medžių. Kiek senau čia kelis kartus buvo rasta senų pinigų. Šios vietos žinovai smulkiau dar neapžiūrėjo. Tačiau spėjama, kad čia esama Vytauto Didžiojo medžioklės pilies liekanų. Kad Vytautas Didysis turėjo medžioklės pilį, netenka abejoti. Apie ją kalbama daugelyje senų raštų. Tik niekur nėra paminėta, kurioje vietoje toji pilis stovėjo. Senuose raštuose sakoma, tik tiek, kad ji buvusi prie Nemuno, apsupta milžiniškų miškų. Galimas dalykas, kad rastosios Prienuose liekanos ir yra tos pilies likučiai. Tačiau tai paaiškės, kada vietą ištirs archeologai.

PRANCŪZO ĮSPŪDŽIAI IŠ LIETUVOS

Paris-Soir atspaudė pirmame puslapyje Marc'o Chadourn'o kelionės įspūdžių pradžią, įdėdamas keletą Lietuvos atvaizdų.

Pačioje pirmoje laikraščio vietoje atspaustas Nemuno vaizdas su plaukiančiais sieliais. Kiek žemiau pora lietuvių jaunuolių, mergaitė ir vaikinas, sode prie savo trobos tautiniais drabužiais apsirengę.

Penktame laikraščio puslapyje turisto įspūdžiai. Pradžioje aiškinama dvejopa "administracinės linijos" prasmė, kuria Lietuvoje esą reikalinga vadinti administracine linija, o Lenkijoj — valstybės siena. Šitas pavadinimo skirtumas esąs įsidėmėtinas susitankant su lenkų ir lietuvių diplomatais. Tai esą diplomatinės kalbos subtilumai.

Kauno stotyje prancūzas turistas buvęs labai maloniai sutiktas, kas parodą, koks yra populiarus Prancūzijos vardas Lietuvoje.

Kaunas, pagal lietuvių apibūdinimą, esąs vadinamas "laikinąja sostine". Ta formulė esanti kartojama visuose vietos lietuvių laikraščiuose, kiekviename politinio pobūdžio pasikalbėjime.

Kaunas turistui atrodęs nepalyginamai išaugęs; jame esą daug naujų, gražių pastatų, tarpe jų "Pienocentras", "Maistas", kur esąs centralizuojamas visas Lietuvos karvių ir kiaulių maisto produktų perdirbimas; iš pieno gaminamas sviestas, sūriai ir grietinėlė, o "Maisto" fabrikuose, panašiai kaip Chicagoje, įeinančios kiaulės iš tvartų, o išeina kumpiai, bekonai ir dešrelės. Be to, ir daugiau esą to pamatyti Kaune. Turistas negalėjęs ir įsivaizduoti, kad jam čia būsią tiek daug ko veikti ir pamatyti. Anksčiau, būdamas Rusijos provincijos miestu, Kaunas neturėjęs aukštesnių namų, kaip dviejų aukštų. Dabar gi miesto pastatų esą tikrai didelių.

Jei ne laimingas konflikto išsprendimas, taip turistui tekę Kaune girdėti, lietuviai būtų susikovę su lenkais. Įvairios organizacijos ultimatumo įteikimo metu buvo sukilusios mobilizuotis burtis su ginklais. Prezidentas buvęs prašomas atmesti lenkų ultimatumą. Tačiau tuo pačiu metu anapus Nemuno prie Tilžės buvę pradėję telktis ir naciai, kurie tuojau būtų suėję į Klaipėdos kraštą kaip "išvaduotojai".

Lietuviai neatsižadėję savo teisių į Vilnių, sutikdami užmegsti diplomatinius santykius. 1938 m. įsigaliojusios konstitucijos VI straipsnyje tebėsą: "Vilnius Lietuvos sostinė", (stambesniu šriftu pabrėžta). Lenkai dėl to žinoma, protestuoja, tačiau lietuviai siūlą šį klausimą išspręsti Haagos tribunole.

Todėl Vilnius — Lietuvos sostinė... Nesuklaidinamomis širdimis ir nuostabiu ištikimumu lietuviai esą prisirišę atsiminimais prie šio miesto.

Du asmenys, Pranas Dielininkaitis ir Antanas Vaičiulaitis, jaunas lietuvių poetas, palydėjo turistą iki demarklinijos. Vaičiulaitis lydėjo turistą per dvi jo Lietuvoje buvimo dienas, padėdamas jam suprasti lietuvių tautodailę, dainas, "šventąsias" skulptūras, etc. Vaičiulaičio dėka turistas gavęs Pažaislio vienuolyno sode pauostyti neužmirštamo "rūtos", tautinės lietuvių gėlės, kvapo.

Toliau, vykstant Vilniaus linkui, turistui buvę parodyta lietuviški kryžiai, ir jis buvęs pavaišintas lietuvišku midumi. Prie demarkacinės linijos nebuvę galima jausti, kad čionai pasibaigianti Lietuva. Kaune viena jauna mergina turistui pasakiusi: "Kaip būsite Vilniuje, dėl manęs nueikite į Gedimino kalną, ir tenai Jūs pajausite plakant Lietuvos širdį".

Lietuviai, turisto palydovai, prie demarkacinės linijos pasidarę rūsčiai tylūs. Ir antroje tos linijos pusėje buvę tokie pat laukai ir miškai. "Ne, Lietuva nepasibaigia prie to vieškelio", išsireiškia turistas savo straipsnyje.

Turistą pasitikę du lenkų karininkai, pasisveikinę ir prisistatydinę... vokiškai.

Senuoju keliu į Vilnių, užmigusiu prieš dvidešimtį metų, turistas nuvykęs toliau su jaunosios merginos žodžiu.

G. K.

Amerikos lietuvių sportininkų, pirmosios Lietuvos Tautinės Olimpijados dalyvių, iškilmingas sutikimas Kauno stotyje, liepos 12 d. Viduryje amerikiečių lietuvių sportininkų vadovas A. Kumskis su Tautinės Olimpijados Komiteto pirmininku Kūno Kultūros Rūmų dir. Vytautu Augustausku (su apsiaustu).

—Lenkai ruošias Kaune įsteigti savo prekybos atstovybę, kaip tiktai bus pasiektas Lietuvos Lenkijos prekybinis susitarimas. Lenkai dėsią visas pastangas lietuvių lenkų prekybai išplėsti.

—Lietuvos vasarvietėse suplūdo daug vasarotojų, tiktai nuo liepos pradžios, nes birželio mėnesį buvo blogas oras. Apie 500 žmonių atvažiavo vasaroti iš užsienių, neskaitant užsienio lietuvių.

NUOŠIRDŪS AMERIKOS IR LIETUVOS SANTYKIAI

Sunkiaisiais rusų priespaudos laikais vieni lietuviai, persekiojami už savo tautnį veikimą, kiti ieškodami laisvesnio ir geresnio gyvenimo, buvo priversti bėgti iš savo tėvynės. Daugumas jų įsikūrė gyventi Amerikos Jungtinėse Valstybėse, ir ši valstybė jiems tapo lyg ir antroji tėvynė. Amerikos Jungtinėse Valstybėse lietuviai emigrantai turėjo daug geresnes, negu kitur sąlygas išlaikyti savo tautiškumui. Ir jeigu Amerikoje vis dėlto lietuviai gana smarkiai nutautėja, tai dėl to daugiaūsia bus kalti jie patys, o ne amerikiečiai. Lietuvos santykiai su Amerikos Jungtinėmis Valstybėmis visuomet buvo geri ir nuoširdūs. Jungtinės Amerikos Valstybės daug yra padėjusios Lietuvai, atstatant savo nepriklausomą valstybę. Jungtinės Amerikos Valstybės buvo vienos iš pirmųjų, kurios Lietuvą pripažino nepriklausomą valstybę.

Kiek yra glaudūs ir nuoširdūs santykiai tarp Amerikos ir Lietuvos gražiai mums parodė liepos 4 d. Kaune Vytauto Didžiojo Muziejuje įvykusios Jungtinių Amerikos Valstybių 162 metų nepriklausomybės paminėjimo iškilmės. Į tas iškiles atsilankė Amerikos Jungtinių Valstybių įgaliotas ministras Lietuvai Owen J. C. Noremas su ponia, finansų ministras J. Indrišiūnas, švietimo viceministras K. Masiliūnas, daug visuomenės veikėjų, Lietuvoje viešiančių amerikiečių ir kt. Šias iškilmes suruošė neseniai Lietuvoje įsisteigusi Lietuvių Amerikiečių Draugija. Jos buvo pradėtos Amerikos himnu, kurį sugiedojo Chicagos lietuvių choras "Pirmyn", pritariant Karo Muziejaus orkestrui. Sugiedojus himną, Lietuvių Amerikiečių Draugijos pirmininkas dir. J. Kaupas pasakė atidaromąja kalbą. Jis savo kalbėje pažymėjo, kad Lietuvių Amerikiečių Draugija, siekdama lietuvius ir amerikiečius suartinti kultūriniame darbe ir vienas kitą geriau pažinti, pradedama savo pirmuosius gyvenimo metus, rado tikslingą pagerbti žygį tų Amerikos vyrų, kurie prieš pusantro šimto su viršum metų metė šūkį — laisvė arba mirtis. Prieš 162 metus mestas šūkis Amerikoje ne vienam, ne šimtui, bet tūkstančiams atnešė mirtį, bet šių mirčių ir nuostolių dėka gimė nauja tauta, gimė Amerikos Jungtinės Valstybės. Amerikos Jungtinių Valstybių gimimas beveik sutapo su senosios Lietuvos valstybės žlugimu. Tuo laiku ne vienas anuometinis Lietuvos valstybės vyras, nors ir su stipriomis dėl nelemtų istorijos įvykių lenkiškumo spalvomis, kaip Kosčiuška, rado sau naują tėvynę Amerikoje ir aktyviai dalyvavo Amerikos Jungtinių Valstybių nepriklausomybės kovose. Amerikiečiai, besidomį savo nepriklausomybės kovų istorija, tai žino, žinomas jiems ir Kosčiuška. Jo atminčiai pagerbti Amerikos Jungtinėse Valstybėse yra miestų pavadintų jo vardu.

Po to, kalbėjo švietimo viceministras K. Masiliūnas. Jis savo kalboje pažymėjo, kad gilios, nuoširdžios pagarbos ir draugiškų jausmų vedami susirinkome čionai paminėti Amerikos Jungtinių Valstybių nepriklausomybės šventės. Didžiulė Naujojo Pasaulio Respublika, turėjusi pati sunkių kovų už savo nepriklausomybę, pirmoji paskelbė tautų apsisprendimo principus ir tapo atrama visiems tiems, kurie dar svetimųjų priespaudoje pasilikę siekė laisvės ir išsivadavimo. Ir jei šiandieną visų akys kreipiamos į Amerikos Jungtines Valstybės, kaip į rimtą pasaulinės taikos veiksnį, tai mums lietuviams Amerikos Jungtinės Valstybės ne tik taikos veiksnys, bet ir kraštas, kuriam jau nuo seniau turime tam tikrų, ypatingų jausmų ir didelių simpatijų. Tam yra rimtų priežasčių. Jau anais, sunkiaisiais laikais Amerikos Jungtinės Valstybės mūsų tautos išeiviams buvo virtusios antrąja tėvyne, ir čia rado prieglaudą visi, kurie, pakėlę kovą už savo krašto laisvę, buvo priversti iš jo pasitraukti. Šiandien Amerikos Jungtinėse Valstybėse gyvena bemaž 1/3 mūsų tautos, išsaugoję ten savo tautybę, savo tikybą, nenutraukę ryšių su savo gimtine. Jie galėjo išlikti nedingę savo tikrąjai tėvynei tik tokiam krašte, kur lygybė ir tolerancija kitų tautų žmonėms yra vienas iš pagrindinių visuomenės santvarkos elementų. Šiandien, kada tautų tarpusavio santykiuose dažnai pastebimos neapykantos ir svetimųjų priespaudos tendencijos, kada fizinė ir moralinė prievarta gresia kiekvienam silpnesniajam, šis Amerikos Jungtinių Valstybių kultūros bruožas mums yra itin brangus ir gerbtinas. Tik tokių kultūros principų krašte, kaip Amerikos Jungtinės Valstybės, radę prieglobstį lietuviai galėjo kurti ir išlaikyti savo draugijas, savo spaudą, savo mokyklas ir išsaugoti savo prigimtas tautiškas ypatybes.

(Bus daugiau)

—Prekybos derybos tarp Lietuvos ir Lenkijos prasideda liepos mėn. 12 dieną Varšuvoje. Pradžioje vyks informacinio pobūdžio paruošiamieji pasitarimai, vėliau prasidės prekybos derybos.

—Prekybos, pramonės ir amatų rūmai persikėlė į naujus erdvius ir puikius nuosavus namus Duonelaičio gatvėje nr. 2.

TRIJŲ AMERIKOS LIETUVIŲ ĮSPŪDŽIAI LIETUVOJE

(Tęsinys iš 2 pusl.)

Daugiau dėmesio lietuvių mokykloms užsienyje

— Jeigu Lietuva moka pinigus išlaikymui lenkų, vokiečių ir kitokių mokyklų Lietuvoje, o lietuvių mokyklų užsienyje neišlaiko, tai kyla klausimas, ar gausime geresnių lietuvių piliečių, išauklėtų savo valstybėje svetimoje mokykloje, ar svetimoje valstybėje lietuvių, išauklėtų savoje mokykloje.

Amerika yra laisvas kraštas, niekas nevaržo kalbėtis, mokytis, rašyti, tikėti savaip. Bet jeigu to viso nori, tai pats savo lėšomis tą viską įsigyk ir išlaikyk. Valstybinė kalba yra anglų kalba, nors to nėra konstitucijoje įrašyta, bet susidarė tradicijos keliu.

Lietuviai yra tikrieji arijai

— Ar nevertėtų paklausyti svetimoje valstybėje gimusio lietuvio, kuris yra tikras lietuvis ir nori Lietuvai tiktai kuo geriausio pasisekmo. Tas pilietis yra išauklėtas svetimoje valstybėje ir gana praktiškai galvoja. Lietuva ne visados turėtų sekti kitus, bet mes juk galime ir kitus konkuruoti. Mes esame gryni arijai, grynesni už vokiečius. Tą pasakė "New York Herald Tribune", kuriame tilpo vieno autoritetingo profesoriaus straipsnis, kada Hitleris išėjo kaip baltosios rasės gynėjas. Tas profesorius tada parašė, kad lietuviai yra tikrosios arijų rasės atstovai. Jeigu yra išsilaikiusi gryna arijų rasė, tai tie tikrieji arijai yra lietuviuose, bet ne vokiečiuose.

— Amerika, pasirinkdama per 162 metus savo nepriklausomo gyvenimo patyrimą ateivius, pripažino, kad šiaurės Europos rasės gyventojai yra naudingiausi. Jie yra darbštūs, kultūringi, stropūs, patys nori gyventi ir kitiems duoda gyventi, duotą žodį išlaiko. Tos savybės yra baltojo žmogaus perlas. Mes esame šiauriečiai. Jeigu mes patys to neįvertiname, tai tą įvertina kiti, tą įvertina lenkai, vokiečiai ir rusai, kurie savo valstybės viršūnėse turi pasirinkę mūsų tautos žmonių.

Lietuviai yra idealūs vadai

— Ar manote, kad lietuvių maža teritorija kaimynus skatina Lietuvą pavergti? Ne! Jie patys pripažįsta, kad lietuviai yra idealūs vadai. Tą jie patvirtina savo valstybių viršūnėse pastatę lietuviškos kilmės vyrus. Laikinas savim nepasitikėjimas Lietuvoje yra dėl to, kad mūsų tauta ilgus amžius buvo pavergta, bet ta vergija gali būti senesniųjų pateisinama ir suprantama, tai yra tų, kurie tą vergiją matė ir pergyveno, tuo tarpu jaunieji ne tik kad tos vergijos nekenčia, bet turi pilniausią laisvę ir yra sutverti iš geriausios baltojo žmogaus medžiagos ir gali geriausius darbus atlikti ir būti kitiems pavyzdžiu.

...VIENYBĖS DIENRAŠČIO MILŽINIŠKAS

PIKNIKAS

SEKMADIENY, RUGPIŪČIO 14 D. — AUGUST, 1938

KLASČIAUS CLINTON PARKE

Maspeth, L. I., N. Y. Betts ir Maspeth Avenues,

Suorganizuota didžiulė įdomi programa
Miss Vienybės 1938 metų rinkimai
Mažų vaikų konkursas (Children's Party)
Dainos — Šokiai — Žaidimai
Sporto varžytinės — Boxing Bout
Ir daug kitų margumynų

DALINAMOS DOVANOS VAIKAMS:

Laimėjimams skiriama 3 dovanos — PILNA HOPE CHEST — — kraitis
Gros du orkestrai. Vienas šokiams, kitas — iliuminuotame ir dekoruotame parke.

ĮŽANGA — 50 CENTŲ. VAIKAMS IKI 10 METŲ — 15 CENTŲ.

Bilietai jau gaunami Vienybės administracijoj ir pas platintojus

VISI Į MILŽINIŠKĄ VIENYBĖS PIKNIKĄ!

Amerikos Jungtinių Valstybių 162 metų nepriklausomybės sukaktuvių iškilmingas paminėjimas liepos 4 dieną Kaune, Vytauto Didžiojo Karo Muziejuje. Viršuje, dešinėje — kalba Amerikos Jungtinių Valstybių Lietuvai įgaliotas ministras Owen J. C. Norem, kairėje — iškilmių dalyviai; apačioje, dešinėje — kalba švietimo viceministras K. Masiliūnas, kairėje Chicagos lietuvių choras "Pirmyn".

VIENYBĖ

LAKŪNĄ ŠALTENĮ IŠLYDĖJUS SU LIETUVOS ŠAULIO SPARNAIS

Nepritrūko mums jėgų ir nepavargome, tik pritrūko mums laiko

Liepos 22 dienos naktį švedų linijos laivu "Gripsholm," po šešių mėnesių didelio ir sunkaus darbo, lakūnas Povilas Šaltenis išvyko į Tėvynę Lietuvą.

Kadaise mūsų dainius Maironis dainavo: "Kur bėga Šešupė, kur Nemunas teka, ten mūsų tėvynė graži Lietuva"... Graži Lietuva ne tiktai prie Nemuno ir Šešupės krantų. Graži ir aukštaičių sidabru blizgančiuose ežeruose, žaliuose kalnuose ir miškuose, kur skamba dainininkų balsai.

Išvyko į Lietuvą, kur šlama didingi šilai, kur skamba ežerų dugne nuskendę rūmų varpai, kur vasaros vakarais dar vaidinasi anų dienų didvyrių šešėliai, kur darbštus ūkininkas nuo ryto iki vakaro purena Tėvynės laukus.

Į tą senąją ir pasakingą Tėvynę Lietuvą išvyko Amerikos lietuvis, Dariaus-Girėno Aeroklubo narys lak. Povilas Šaltenis. Jis išvyko netuščiomis. Jis su savim išsivežė Amerikos lietuvių dovaną: naują, moderniską, sportinį lėktuvą Lietuvos šauliams.

Amerikos lietuviai dar kartą įrodė savo senajai Tėvynei nuoširdžią meilę. Amerikos lietuvis dar kartą pajuto savyje norą ir būtiną reikalą prisidėti prie bendro tautos džiaugsmo ir gerovės. Šį žygį palydėjo Amerikos lietuvių gilūs linkėjimai su nuoširdžiomis aukomis. Tas plieno paukštis nardys laisvos Lietuvos padangėje.

Šis žygis bus įrašytas į istorijos lapus, kad Amerikos lietuvis Tau, Tėvyne Lietuva, randa laiko, aukų ir nuoširdaus pritarimo.

Bet šis darbas dar nebaigtas! Šio darbo įvykdymui klubas pasiėmė $400.00 paskolą, pasitikėdamas komitetu ir atskirų asmenų pažadais tą visą skolą vėliau sėkmingai išlyginti. Visos aukos ir aukotojų pavardės, paties lėktuvo kaina ir visos smulkesnės žinios apie lėktuvą bus paskelba per spaudą netolimoje ateityje.

Lak. Povilas Šaltenis

Šį kartą prašau priimti lak. Šaltenio, viso klubo ir mano širdingą padėkos žodį, garbingi šio žygio rėmėjai.

Antanas Alekna

KOMUNISTŲ RIAUŠĖS

Praėjusį ketvirtadienį ir penktadienį įvyko riaušės komunistų štabe, 230 7th Ave., New Yorke.

Tos riaušės kilo tarp komunistų ir jų priešininkų, skaičiuojant balsus laivų tarnautojų sąjungoje (National Maritime Union). Kilo muštynės, šaudymas, sulaužyti krėslai, rašomosios mašinėlės ir išdaužyti langai.

Tose komunistų muštynėse vienas žmogus nušautas ir 40 sužeista.

Policija suėmė 20 asmenų ir tardo juos, ieškodama kaltininkų.

SKAITYKITE IR KITIEMS PATARKITE SKAITYTI VIENYBĘ

Pašalintas pikietas nuo apdraudos įstaigos

Policija suėmė Samuelį Rosenbaum'ą, kuris kaipo CIO organizatorius surengė pikietavimą ir ardė tvarką ties Williamsburgh Savings Banko namu, 1 Hanson Place, Brooklyn, N. Y.

Protesto demonstracija buvo surengta dėl to, kad Metropolitan Life Insurance įstaiga to banko name paleido du tarnautojus.

Šiandien paskutinė diena verslo mokesčiams mokėti

New Yorko mesto iždininkas įspėja, kad šiandien jau paskutinė diena verslo mokesčiams (occupancy tax) sumokėti už 1938 metus be pabaudos.

Šie mokesčiai turėjo būti sumokėti ligi liepos 15 dienos, bet miesto valdžia jų mokėjimą pratęsė ligi liepos 30 dienos.

Clara Bow — motina. — Buvusi garsioji filmų artistė Clara Bow susilaukė jau antro sūnaus. Ši populiari artistė daugiau nebegrįžta į filmus.

IŠ LIETUVOS ATVYKS MAJORAS NARUŠIS IR KALBĖS ĮVAIRIOSE KOLONIJOSE

Lietuvių Spaudos Bendrovės pirmininkas ir Amerikos Lietuvių Tautinės Tarybos vicepirmininkas Albinas Trečiokas šiomis dienomis gavo filmuotojų Motuzų laišką iš senosios Lietuvos sostinės Vilniaus.

Broliai Motuzai praneša, kad šių metų rudenį daruge su jais iš Lietuvos atvyks į Jungtines Valstybės majoras Simas Narušis, kuris mano aplankyti Amerikos lietuvių kolonijas drauge su Motuzais, kurie rodys naujus įdomius filmus iš Lietuvos gyvenimo ir pirmosios Tautinės Lietuvos Sporto Olimpijados.

Majoras S. Narušis yra VIENYBĖS bendradarbis. Motuzams rodant filmus, jis kalbės apie Lietuvą ir daugiausiai apie mūsų tautos kariuomenę, jos žygius, darbus ir gyvenimą.

Amerikos Lietuvių Tautinė Taryba bendrai su Am. Liet. Tautininkų Klubu, Am. Liet. Tautine Sandara ir kitomis lietuvių organizacijomis rengia majorui Narušiui ir Motuzams maršrutą po Amerikos lietuvių kolonijas.

Kolonijos, organizacijos ir veikėjai, kurie nori iš anksto susitarti dėl šio maršruto, prašomi tuo reikalu susižinoti su Am. Liet. Tautinės Tarybos sekretorium šiuo adresu: Mr. P. Jurgėla, 193 Grand Str., Brooklyn, N. Y.

"Paklydusio lakūno" dėdė. — Kun. Langford'as iš Los Angelės, į Airiją nuskridusio lakūno D. Corrigan'o dėdė, atvykęs į New Yorką savo giminaičio pasitikti rugpiūčio 5 d. ir sutiktuvių iškilmėms prižiūrėti. Paklaustas apie lakūno "klaidą", jis atsakė: "kam gadinti geriausią šiame krašte juoką?"

—Kodėl tamsta pasidarei girtuoklis?

—Kad. taip susidėjo mano šeimyniniai santykiai.

—Tad nelaimingai vedei?

—Visai ne; tik trys mūsų šeimos nariai turi smukles.

Tel.: EVergreen 7-2534

J. VAITULIONIS
PIRMAS LIETUVIS
Chiropraktas Gydytojas
331 GRAND STREET,
BROOKLYN, N. Y.
Valandos: nuo 9 ryto iki 8 vak.
Nedėlioms ir šventadieniais
Nuo 10 ryto iki 1 po pietų

Šiltam ore
šaltas lietuviškas Maisto
kumpis su agurku

REctor 2-2786
157 Chambers St., N. Y.

Liet.-Amer.
Imp. & Eksp. B-vė

NUOLATINIS, GREITAS SUSISIEKIMAS
Tarp New Yorko ir Klaipėdos, Per Gothenburgą
Kelionė prasideda ir baigiasi Švedų Amerikos Linijos laivais
Nuo Švedijos, vyksta iš Stockholmo ar Kalmaro
moderniškuoju S. S. "MARIEHOLM."
Nereik Švedų vizos keleiviams į Lietuvą per Švediją
Lavų išplaukimai iš New Yorko:
DROTTNINGHOLM: Liepos 14, Rugpiūčio 8
GRIPSHOLM: Liepos 22, Rugsėjo 7
KUNGSHOLM: Rugpiūčio 18, Rugsėjo 14
Platesnių žinių ir laivakorčių kreipkitės
į vietinį laivakorčių agentą, arba į

SWEDISH AMERICAN LINE
636 Fifth Avenue, (Rockefeller Center) New York, N. Y.

TURIZMO IR APDRAUDOS BIURAS
- Laivakortės greičiausiais laivais į visas šalis
- Greitas ir saugus pinigų siuntimas į visas šalis
- Generalinė apdrauda.—Namai, automobiliai
- Nuosavybių pardavimas ir administravimas
- Importavimas ir eksportavimas į ir iš Lietuvos
- Atliekami visi reikalai, kokiais tik kas kreipiasi
- Notaras—Tvirtina visokius dokumentus

A. S. TREČIOKAS
314 WALNUT STREET, NEWARK, N. J.
kampas Adams Street
TELEFONAS: MArket 2-4867 arba BIgelow 2-1093

TARZANAS UGNYJE

Edgar Rice Burroughs, vertė Pijus Bukšnaitis

27. Už stiprių kalėjimo grotų Tarzanas galvojo, kaip įrodyti savo nekaltumą dėl Yvonės d'Albertaitės pagrobimo. Jis reikalavo pasimatymo su kapitonu d'Albertu. "Prašau pasiųsti kviestį į mano šalį ir atvesti liudytojus, galinčius įrodyti, kad aš esu Tarzanas, o ne koks piktadaris".

Viršininkas tik nusijuokė: "Šis tamstos reikalavimas — tik bandymas užtęsti laiką. Pagaliau, kaip aš galiu žinoti, kad atvesti iš tamstos šalies žmonės nėra tokie patys piktadariai, kaip pats, ir kad jūs visi veikiate susitarę?" Tarzanas atsakė: "Aš to reikalauju teisybės vardu!"

Matydamas Tarzano rimtumą, kapitonas d'Albertas sutiko leisti pasiuntinį į Tarzano nurodytą šalį. Nors šioje tolimos Afrikos šalyje, kur Europos atsiųstieji kariški valdininkai tvarkė viską savo geležine ranka, nedaug buvo galima tikėtis Tarzano išteisinimo. Jam grėsė mirtis.

Toliau džiunglėse Diko ir Doko pastangos įrodyti Tarzano nekaltumą ingi nepasistūmėji pirmyn. Čia prieš jų akis buvo pagrobtoji kapitono d'Alberto duktė Yvonė. O tuo tarpu abu berniukai nieko negalėjo veikti, kad ją atimtų iš žmogvagių ir išteisintų Tarzaną.

Kas bus toliau — žiūrėkite kitame Vienybės numeryje

BROOKLYNO LIETUVIAI GYDYTOJAI

DR. JOHN WALUK
161 No. 6th Street
VALANDOS
8—10 ryte
1—2 p. p.
6—8 vak.
Šventadieniais susitarus
Tel. Evergreen 8-9229

DR. ED. W. ŽUKAUSKAS
1114 Foster Avenue
VALANDOS
1—2 p. p.
6—8 vak.
Ir pagal sutartį
Tel. Mansfield 6-8787

DR. A. PETRIKA
(DANTŲ GYDYTOJAS)
221 So. 4th Street
VALANDOS
9—12 ryte
1—8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. Evergreen 7-9105

Clement Voketaitis
ADVOKATAS
50 COURT STREET,
Brooklyn, N. Y.
Tel.: Triangle 5-3622
168 GRAND STREET,
Tel.: Evergreen 8-7179

Dr. H. MENDLOWITZ
Perkėlė savo Williamsburgo ofisą į
522 BEDFORD AVE
netoli Taylor St.
BROOKLYN, N. Y.
Tel. EVergreen 7-1312
PRIEMIMO VALANDOS:
nuo 1 val. iki 3 val. p. p.
ir nuo 7 v. vak. iki 8 vak.
FLATBUSH OFISAS:
2220 Avenue J

Atsiųskite savo smulkų skelbimą dabar!

Jeigu turite ką parduoti, norit ką pirkti, pranešti ar savo gimines ir pažįstamus surasti — NEATIDĖLIOKITE — skelbkite per laikraštį dabar.

Ar jums reikalingas darbininkas, tarnaitė, amatninkas, ar norite biznį pirkti ar parduoti — tuo labiau NEATIDĖLIOKIE.

Lithuanian Press Corp., Inc.
193 Grand Street,
Brooklyn, N. Y.

Kiek kartų dėti? _____
Adresas _____

Skelbimo Tekstas

SALDAINIŲ KRAUTUVĖ
Didelis pasirinkimas geriausių saldainių dėžėse iš Amerikos. Taip pat galite gauti saldainių ir iš LIETUVOS
Namie gaminti ledai (Ice Cream)
Geriausi užkandžiai
ALUS IŠ KRANO IR BONKUTEMIS
JUOZAS GINKUS
495 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
EVERGREEN 7-2306

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

MATTHEW P. BALLAS
(BIELIAUSKAS)
660 Grand St., Brooklyn, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel STagg 2-5043

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Ave., Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 7-4335 *Koplyčia Laidotuvėms*

A. VALANTIEJUS
54-41–72nd St., Maspeth. L. I., N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. NEwton 9-4464

BARRY P. SHALINS
(ŠALINSKAS)
84-02 Jamaica Ave., Brooklyn, N. Y.
Tel. VIrginia 7-4499 *Koplyčia Laidotuvėms*

JUOZAS GARŠVA
231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.
KOPLYČIOS LAIDOTUVĖMS
Tel. EVergreen 8-9770

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomuoja automobilius įvairiems reikalams